

Eduskunnan vastaus hallituksen esitykseen yksityisten alojen lyhyitä työsuhteita koskevan eläketurvan uudistamisesta

Eduskunnalle on annettu hallituksen esitys n:o 202/1997 vp yksityisten alojen lyhyitä työsuhteita koskevan eläketurvan uudistamisesta. Eduskunnalle on sosiaali- ja terveystieteiden valiokunta antanut asiasta mietintönsä n:o 22/1997 vp.

Eduskunta edellyttää, että vakuutusmaksujen suorittamiskäytännöt ja henkilö- ja palkkatietojen toimittamisen menettelyt ovat mah-

dollisimman yksinkertaisia ja työnteettäjän kannalta helppoja ja että näistä käytännöistä tiedotetaan tehokkaasti.

Eduskunta edellyttää, että hallitus omalta osaltaan kiinteästi arvioi uudistuksen toimivuutta sekä jatkaa eläkejärjestelmän kehittämistä entistä yhtenäisemmäksi ja aukottomammaksi.

Eduskunta on hyväksynyt seuraavat lait:

Laki

eräiden työsuhteessa olevien taiteilijoiden ja toimittajien eläkelain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 26 päivänä heinäkuuta 1985 annetun eräiden työsuhteessa olevien taiteilijoiden ja toimittajien eläkelain (662/1985) nimike, 1 §, 2 §:n 2 ja 3 momentti, 3 §:n 2 momentti ja 7 §:n 1 momentti,

sellaisina kuin niistä ovat 1 § osaksi laeissa 924/1988 ja 1171/1996, 3 §:n 2 momentti laissa 1484/1995 ja 7 §:n 1 momentti laissa 1469/1993, sekä

lisätään 4 §:ään, sellaisena kuin se on mainitussa laissa 1484/1995, uusi 2 momentti seuraavasti:

Taiteilijoiden ja eräiden erityisryhmiin kuuluvien työntekijäin eläkelaki

1 §

Tätä lakia sovelletaan vuotta lyhyemmäksi ajaksi tarkoitettuun työsuhteeseen, jossa työntekijä toimii:

- 1) muusikkona;
- 2) näyttelijänä, tanssijana tai muuna esiintyvänä taiteilijana taikka ohjaajana, dramaturgina, koreografina, pukusuunnittelijana tai lavastajana;
- 3) sanoma- tai aikakauslehdien toimittajana tai toimituksellisena avustajana taikka muun painomenetelmällä aikaansaadun teoksen valmistajana;

4) radio- tai televisio-ohjelman toimittajana tai kuuluttajana taikka taiteellisena avustajana;

5) kielenkääntäjänä, tulkkina tai oppaana; taikka

6) valokuvan tai elokuvan valmistukseen osallistuvana kuvaajana, leikkaajana tai taiteellisena avustajana.

Lain soveltamisen edellytyksenä on lisäksi, että 1 momentissa tarkoitettussa työsuhteessa luovan taiteellisen tai esityksellisen työn osuus on ratkaiseva.

Tätä lakia sovelletaan myös muuhun kuin

1 momentissa tarkoitettuun työsuhteeseen, joka ei jatku kuukautta. Lakia sovelletaan myös vähintään kuukauden jatkuvaan työsuhteeseen siltä osin kuin siihen ei työntekijäin eläkelain (395/1961) 1 §:n 1 momentin 2 kohdan perusteella sovelleta mainittua lakia.

Työsuhteen pituudesta riippumatta tätä lakia sovelletaan työsuhteeseen, jossa työnantajana on luonnollinen henkilö tai kuolinpesä ja jossa työ ei liity työnantajan elinkeino- tai muuhun tulonhankkimistoimintaan.

Tämä laki ei koske työsuhdetta siltä osin kuin se on ollut voimassa ennen sitä vuotta, jona työntekijä on täyttänyt 14 vuotta. Laki ei myöskään koske urheilemista. Tämän pykälän 3 ja 4 momenttia ei sovelleta työsuhteeseen, jonka perusteella työntekijällä on oikeus eläkkeeseen työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentin 2—9 tai 12 kohdassa mainitun lain, eläkeohjesäännön tai eläkesäännön mukaan.

Jos syntyy epäselvyyttä siitä, onko tätä lakia sovellettava tiettyyn henkilöön, asian ratkaisee työn teettäjän tai suorittajan taikka eläkelaitoksen hakemuksesta eläketurvakeskus.

2 §

Tässä laissa säädetystä eläketurvasta huolehtii esiintyvien taiteilijoiden ja eräiden erityisryhmien eläkekassa.

Esiintyvien taiteilijoiden ja eräiden erityisryhmien eläkekassan ohjesääntö annetaan asetuksella. Eläkekassan päättäntävaltaa käyttävät valtuuskunta ja hallitus, joissa puheenjohtajan ohella on varapuheenjohtaja sekä yhtäläinen edustus työnantaja- ja työntekijäjärjestöillä. Puheenjohtajan tai varapuheenjohtajan tulee olla vakuutustoimintaan perehtynyt henkilö. Valtuuskunnan asettaa eläketurvakeskus, joka valitsee myös hallituksen puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan.

3 §

Eläkkeen saamisen edellytyksenä on, että työntekijän työansiot tässä laissa tarkoitettua työstä ovat kalenterivuodessa vähintään 200 markkaa. Työansion katsotaan kohdistuvan siihen kalenterivuoteen, jona se on maksettu. Tämä markkamäärä tarkistetaan yleisten palkka- ja hintatasossa tapahtuneiden

muutosten mukaan siten kuin työntekijäin eläkelain 9 §:ssä säädetään.

4 §

Laskettaessa tulevan ajan palkan määrää 1 momentissa mainitun 7 a §:n mukaisesti otetaan huomioon myös ne työansiot, joiden perusteella työntekijällä on oikeus lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain mukaiseen eläkkeeseen.

7 §

Työnantaja on velvollinen suorittamaan vakuutusmaksun, joka lasketaan hänen tämän lain piiriin kuuluvasta työstä maksamistaan palkoista soveltamalla asianomaisen ministeriön vuosittain eläkekassan esityksestä vahvistamaa vakuutusmaksuprosenttia. Tällöin palkka, josta vakuutusmaksu on suoritettava, määräytyy samojen perusteiden mukaan, joita sovelletaan veron ennakkoa pidätettäessä. Työsuhteen päättyessä maksettavaa vuosiloman korvausta ei kuitenkaan oteta huomioon. Järjestettäessä eläketurvaa ulkomaantyöstä palkkana pidetään kuitenkin sitä työansiota, mitä vastaavasta työstä Suomessa olisi maksettava, tai työansiota, jonka muutoin voidaan katsoa vastaavan sanottua työtä. Vakuutusmaksuprosentti voidaan vahvistaa pienemmäksi niiden työntekijöiden palkoista, jotka kysymyksessä olevan kalenterivuoden päättyessä ovat 24 vuotta nuorempia.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1998.

Lain 1 §:n 3 ja 4 momenttia sovelletaan työsuhteeseen, joka alkaa lain voimaantulon jälkeen. Jos työsuhde on alkanut ennen lain voimaantuloa, mutta siihen ei työntekijäin eläkelain 1 §:n 1 momentin 2 kohdan perusteella sovelleta mainittua lakia, työsuhteeseen sovelletaan tätä lakia sen voimaantulos-ta.

Lain 3 §:n 2 momentissa säädetty markkamäärä vastaa vuodelle 1962 vahvistettua palkkaindeksilukua. Lainkohdassa säädettyä rajamäärää sovelletaan työansioon, joka maksetaan lain voimaantulon jälkeen.

Lain 4 §:n 2 momenttia sovelletaan työansioihin, jotka maksetaan lain voimaantulon jälkeen.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Laki

työntekijäin eläkelain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 8 päivänä heinäkuuta 1961 annetun työntekijäin eläkelain (395/1961) 1 §:n 3 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1482/1995, sekä

muutetaan 1 §:n 1 momentin 2 kohta ja 4 momentti, 2 §:n 2 momentti, 5 §:n 1 momentin 1 kohta, 6 b §:n 1 ja 2 momentti ja 11 §:n 1 momentti,

sellaisina kuin ne ovat, 1 §:n 1 momentin 2 kohta laissa 38/1987 ja 4 momentti laissa 372/1995, 2 §:n 2 momentti laissa 603/1986, 5 §:n 1 momentin 1 kohta mainitussa laissa 1482/1995, 6 b §:n 1 ja 2 momentti laissa 559/1993 ja 11 §:n 1 momentti laissa 1467/1993, seuraavasti:

1 §

Työnantaja on velvollinen järjestämään ja kustantamaan tämän lain mukaiset vähimmäisehdot täyttävän eläketurvan jokaiselle työntekijälleen, jonka työsuhde on sen vuoden jälkeen, jona työntekijä on täyttänyt 13 vuotta, jatkunut yhdenjaksoisesti vähintään kuukauden. Työntekijä on velvollinen osallistumaan tämän lain vähimmäisehdot täyttävän eläketurvan kustantamiseen siten kuin 12 b §:ssä säädetään. Laki ei kuitenkaan koske työsuhdetta:

2) jossa työansio asetuksella tarkemmin säädetyllä tavalla alittaa 90 markkaa kuukaudessa;

Kun eläkkeiden perusteena olevia palkkoja tarkistetaan 9 §:ssä tarkoitetulla tavalla, muuttuu 1 momentin 2 kohdassa säädetty rajamäärä vastaavasti.

2 §

Työsuhteen katsotaan tätä lakia sovellettaessa päättyneen sen päivän lopussa, jolta sen perusteella viimeksi maksettiin palkkaa ennen työsuhteen katkeamista taikka 4 §:n

3 momentissa tarkoitetun työkyvyttömyyden tai 4 e §:ssä tarkoitetun yksilöllisen varhaiseläkkeen alkamista. Jos työntekijä jatkaa työntekoa sanotun työkyvyttömyyden alkamisen jälkeen, katsotaan hänen olevan uudessa työsuhteessa. Niin ikään katsotaan työntekijän, joka saa 4 f §:ssä tarkoitettua osa-aikaeläkettä, olevan uudessa tämän lain piiriin kuuluvassa työsuhteessa hänen jatkaessaan työntekoa osa-aikatyössä. Jos työntekijän työansio on työsuhteen vielä jatkuessa vähintään kuutena viimeksi kuluneena kalenterikuukautena kunakin ollut 1 §:n 1 momentin 2 kohdassa mainittua rajamäärää pienempi, voi työnantaja ilmoittaa tämän lain alaisen työsuhteen päättyneeksi aikaisintaan kuudennen kalenterikuukauden lopussa. Aikaa, jona työntekijä on asevelvollisena suorittanut palvelusta vakinaisessa väessä, ei lueta työsuhteen jatkumisaikaan.

5 §

Eläkkeen määrä on eläkkeen perusteena olevasta palkasta 1/8 prosenttia

1) eläkkeeseen oikeuttavaa palvelusajan kuukautta kohti;

6 b §

Tuleva aika luetaan eläkkeeseen oikeuttavaksi vähintään kuusi kuukautta jatkuneen työsuhteen perusteella edellyttäen, että 7 §:n mukainen eläkepalkka on vähintään 1 §:n 1 momentin 2 kohdassa mainitun rajamäärän suuruinen.

Tuleva aika luetaan kuitenkin eläkkeeseen oikeuttavaksi muunkin kuin 1 momentin mukaiset edellytykset täyttävän työsuhteen perusteella silloin, kun työntekijällä ei ole ennen tätä työsuhdetta alkaneen työ- tai virkasuhteen taikka yrittäjätoiminnan perusteella oikeutta 6 §:n 1 momentissa tarkoitettuun täysitehoiseen eläkkeeseen.

11 §

Jos työnantaja järjestää työntekijälle eläketurvan vapaaehtoisesti 1 c §:n 3 momentin nojalla (*vapaaehtoinen peruseläkevakuutus*) taikka järjestää muutoin paremman eläketurvan kuin 4—9 §:ssä säädetään, tai sisällyttää

eläketurvaan hautausavustuksen tai muun sellaisen edun suorittamisen, jota ei edellytetä vähimmäisehdoissa, (*vapaaehtoinen lisäeläkevakuutus*), on hänellä oikeus niillä ehdoilla, jotka asianomainen ministeriö määrää, saattaa tällainen eläkejärjestelmänsä tämän lain alaiseksi rekisteröimällä se eläketurvakeskuksessa, minkä jälkeen lisäeläkevakuutukseen noudatetaan soveltuvin osin tämän lain säännöksiä.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1998.

Lain 1 §:n 1 momentin 2 kohdassa säädetty markkamäärä vastaa vuodelle 1966 vahvistettua palkkaindeksilukua.

Lain 5 §:n 1 momentin 1 kohtaa sovelletaan 1 päivänä tammikuuta 1998 tai sen jälkeen alkaneeseen työsuhteeseen. Lainkohtaa sovelletaan myös ennen lain voimaantuloa alkaneeseen työsuhteeseen, joka jatkuu lain voimaan tullessa.

Laki

lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 9 päivänä helmikuuta 1962 annetun lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain (134/1962) 13 §, sellaisena kuin se on laissa 640/1966, ja *muutetaan* 7 a §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa 560/1993, seuraavasti:

7 a §

Jollei työntekijä minään kalenterivuonna ole ansainnut vähintään 7 §:n 1 momentissa tarkoitettua rajamäärää, vuotuinen määrä on mainittu rajamäärä. Jollei työntekijällä ole tulevan ajan oikeutta muun työ- tai virkasuhteen taikka yrittäjätoiminnan perusteella, 1 momentissa tarkoitettuun markkamäärään lisätään siinä tarkoitetuilta kalenterivuosilta saadut ne työansiot, joiden perusteella työntekijällä on oikeus taiteilijoiden ja eräiden erityisryhmiin kuuluvien työntekijäin eläkelain (662/1985) mukaiseen eläkkeeseen, sekä

työntekijäin eläkelain mukaiseen eläkkeeseen oikeuttavien aikojen ja niitä vastaavien eläkkeen perusteena olevien palkkojen mukaan lasketut ansiot.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1998.

Tätä lakia sovellettaessa taiteilijoiden ja eräiden erityisryhmiin kuuluvien työntekijäin eläkelain (662/1985) mukaiset työansiot otetaan huomioon siltä osin kuin ne on maksettu lain voimaantulon jälkeen.

Laki**maatalousyrittäjien eläkelain 6 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 14 päivänä heinäkuuta 1969 annetun maatalousyrittäjien eläkelain (467/1969) 6 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1486/1995, seuraavasti:

6 §

Tässä laissa tarkoitettuun työtuloon ja eläkkeeseen oikeuttavaan aikaan sovelletaan vastaavasti, mitä työntekijäin eläkelaisissa säädetään palkasta ja eläkkeeseen oikeuttavasta palvelusajasta. Sovellettaessa työntekijäin

eläkelain 5 §:n 1 momentin 1 kohtaa otetaan huomioon vain täydet eläkkeeseen oikeuttavat kuukaudet.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-
kuuta 1998.

Laki**yrittäjien eläkelain 5 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 14 päivänä heinäkuuta 1969 annetun yrittäjien eläkelain (468/1969) 5 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1485/1995, seuraavasti:

5 §

Tässä laissa tarkoitettuun työtuloon ja eläkkeeseen oikeuttavaan aikaan sovelletaan vastaavasti, mitä työntekijäin eläkelaisissa säädetään palkasta ja eläkkeeseen oikeuttavasta palvelusajasta. Sovellettaessa työntekijäin

eläkelain 5 §:n 1 momentin 1 kohtaa otetaan huomioon vain täydet eläkkeeseen oikeuttavat kuukaudet.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-
kuuta 1998.

Helsingissä 25 päivänä marraskuuta 1997

